

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра туризму**

До захисту
Допускається
Завідувач кафедри

Олександр КОВАЛЕНКО

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

На тему: «Тенденції розвитку рекреаційного туризму в Україні»

Виконала:

(підпис)

Набієва Д.В.
(прізвище, ініціали)

Група:

ЗТУР 2001-1

(Науковий) керівник:

(підпис)

Єпик Л. І.
(прізвище, ініціали)

Суми – 2025

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студентці

Набієвій Діані Віталіївні

1. **Тема роботи:** «Тенденції розвитку рекреаційного туризму в Україні».
2. **Термін здачі студентом закінченої роботи на кафедрі:** 15.05.2025 р.
3. **Вихідні дані до роботи:** за результатами проходження виробничої практики та дослідженні рекреаційних туристичних дестинацій Сумського регіону, маємо різноманітну інформацію, за допомогою якої можна формувати перспективні рекреаційні маршрути Україною. В процесі написання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи використовувались різноманітні джерела інформації, такі як: наукова література, інтернет-ресурси, наукові дослідження, а також проводились інтерв'ю з місцевими експертами, для отримання необхідної туристичної інформації.
4. **Перелік завдань, які будуть виконуватися в роботі:** розглянути теоретичні аспекти організації та функціонування рекреаційного туризму; проаналізувати ресурсний потенціал рекреаційного туризму в Україні; розглянути особливості розробки багатоденних рекреаційних турів.

Керівник дипломної роботи _____ доцент Лариса ЄПІК

Завдання прийняв до виконання _____ студентка Діана НАБІЄВА

Дата отримання завдання «05» вересня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
1	Визначення об'єкту, предмету дослідження, формулювання мети та задач кваліфікаційної роботи, складання плану	<i>вересень 2024</i>	
2	Підбір та вивчення літературних джерел, законодавчої та нормативної бази	<i>вересень - жовтень 2024</i>	
3	Узагальнення теоретичного матеріалу з обраної теми дослідження та представлення чорнового варіанту першого розділу кваліфікаційної роботи	<i>листопад 2024</i>	
4	Оформлення теоретичної частини кваліфікаційної роботи, узагальнення аналітичної частини	<i>грудень - січень 2025</i>	
5	Завершення практичної частини кваліфікаційної роботи та подання попереднього варіанту третього розділу керівнику	<i>лютий-березень 2025</i>	
6	Доопрацювання теоретичного, аналітичного і практичного розділів кваліфікаційної роботи	<i>квітень 2025</i>	
7	Оформлення кваліфікаційної роботи, та її подання на попередній захист та рецензування	<i>квітень 2025</i>	
8	Перевірка кваліфікаційної роботи на автентичність (подання роботи для перевірки на плагіат на кафедру, до відділу якості освіти)	<i>26-30 квітня 2025</i>	
9	Подання закінченої роботи та документів до неї до деканату	<i>15 травня 2025</i>	
10	Захист кваліфікаційної роботи	<i>28 травня 2025</i>	

АНОТАЦІЯ

Набієва Д.В. «Тенденції розвитку рекреаційного туризму в Україні», ОПШ «Туризм», спеціальність 242 «Туризм і рекреація», Сумський національний аграрний університет, м. Суми, 2025 р. Бакалаврська робота присвячена дослідженню сучасних тенденцій розвитку рекреаційного туризму в Україні. У роботі проаналізовано теоретичні засади рекреаційного туризму, його сутність, види та особливості в контексті сучасних соціально-економічних умов. Особливу увагу приділено дослідженню ключових факторів, що впливають на формування та динаміку розвитку рекреаційного туризму в Україні, включаючи природно-ресурсний потенціал, соціально-демографічні зміни, рівень доходів населення та розвиток інфраструктури. В роботі виявлено та проаналізовано основні тенденції розвитку різних видів рекреаційного туризму в Україні, таких як оздоровчий, спортивний, екологічний, сільський та інші. На основі проведеного аналізу визначено основні проблеми та перспективи подальшого розвитку рекреаційного туризму в Україні, а також запропоновано рекомендації щодо стимулювання його розвитку та підвищення конкурентоздатності на внутрішньому та міжнародному ринках. Робота має практичне значення для фахівців туристичної галузі, органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців та студентів, які цікавляться питаннями розвитку рекреаційного туризму в Україні.

Ключові слова: рекреаційний туризм, тенденції розвитку, Україна, оздоровчий туризм, спортивний туризм, екологічний туризм, сільський туризм, туристична галузь, природно-ресурсний потенціал, інфраструктура.

ABSTRACT

Nabieva D.V. "Development Trends of Recreational Tourism in Ukraine", Educational Professional Program "Tourism", Specialty 242 "Tourism and Recreation", Sumy National Agrarian University, Sumy, 2025. The bachelor's thesis is dedicated to the study of current development trends in recreational tourism in Ukraine. The paper analyzes the theoretical foundations of recreational tourism, its essence, types, and features in the context of modern socio-economic conditions. Particular attention is paid to the study of key factors influencing the formation and dynamics of recreational tourism development in Ukraine, including natural resource potential, socio-demographic changes, population income levels, and infrastructure development. The paper identifies and analyzes the main development trends of various types of recreational tourism in Ukraine, such as health tourism, sports tourism, ecological tourism, rural tourism, and others. Based on the analysis, the main problems and prospects for the further development of recreational tourism in Ukraine are identified, and recommendations are proposed to stimulate its development and increase competitiveness in the domestic and international markets. The work has practical significance for specialists in the tourism industry, public authorities and local self-government bodies, researchers, and students interested in the development of recreational tourism in Ukraine.

Keywords: recreational tourism, development trends, Ukraine, health tourism, sports tourism, ecological tourism, rural tourism, tourism industry, natural resource potential, infrastructure.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ.....	11
1.1. Теоретичні підходи до аналізу рекреаційного туризму.....	11
1.2. Історичний розвиток рекреаційного туризму в Україні.....	17
РОЗДІЛ 2. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	21
2.1. Огляд статистичних даних та ринкових показників.....	21
2.2. Тенденції попиту: зміни в уподобаннях туристів та світові тенденції....	30
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ.....	38
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	49
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження тенденцій розвитку рекреаційного туризму в Україні є високою та обумовлена низкою важливих чинників. Рекреаційний туризм відіграє значну роль у забезпеченні відпочинку, відновлення фізичних та психологічних сил населення, сприяючи покращенню здоров'я та підвищенню якості життя, що особливо важливо в умовах зростаючого рівня стресу та напруженого ритму життя. Водночас, рекреаційний туризм має важливе соціально-економічне значення для України, сприяючи створенню нових робочих місць, залученню інвестицій, розвитку інфраструктури та збільшенню доходів державного та місцевих бюджетів, що є особливо важливим для регіонів зі значним природно-ресурсним потенціалом, які потребують стимулювання економічної активності. Україна володіє унікальними природними ресурсами, сприятливими для розвитку різноманітних видів рекреаційного туризму, таких як оздоровчий, спортивний, екологічний, сільський, пляжний та інші, і ефективне використання цього потенціалу є важливим завданням для забезпечення сталого розвитку туристичної галузі та підвищення її конкурентоздатності на внутрішньому та міжнародному ринках. Сучасні тенденції у світовому туризмі свідчать про зростання попиту на активні, екологічно чисті та оздоровчі види відпочинку, тому дослідження тенденцій розвитку рекреаційного туризму в Україні дозволить виявити найбільш перспективні напрямки, адаптувати вітчизняну туристичну пропозицію до міжнародних стандартів та залучити нові сегменти туристів. Крім того, в умовах нестабільної геополітичної ситуації та обмежень на міжнародні подорожі, особливого значення набуває розвиток внутрішнього рекреаційного туризму, і дослідження його тенденцій дозволить визначити потреби вітчизняних туристів, розробити привабливі та доступні туристичні продукти та сприяти переорієнтації туристичних потоків на внутрішні дестинації. З огляду на це, дослідження тенденцій розвитку рекреаційного туризму в

Україні є актуальним та своєчасним, оскільки його результати можуть стати основою для розробки ефективних стратегій та програм розвитку туристичної галузі, сприяти раціональному використанню природних ресурсів, покращенню якості життя населення та підвищенню конкурентоздатності України на міжнародному туристичному ринку.

Аналіз літературних джерел і результатів наукових досліджень.

Дослідженням цієї тематики займалися наступні автори: Билим О., Кушнірук Ю., Огієнко А., Семенов В., Романова А., Терещенко В.

Мета дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз сучасних тенденцій розвитку рекреаційного туризму в Україні, виявлення ключових факторів впливу та розробка науково-практичних рекомендацій щодо його подальшого розвитку та підвищення конкурентоздатності.

Визначена мета передбачає наступні **завдання:**

1. Проаналізувати теоретичні засади рекреаційного туризму, уточнити його сутність, види та особливості в контексті сучасних соціально-економічних умов України.
2. Дослідити сучасний стан та виявити основні тенденції розвитку різних видів рекреаційного туризму в Україні (оздоровчого, спортивного, екологічного, сільського тощо), а також визначити ключові фактори, що на них впливають.
3. Визначити основні проблеми та перспективи подальшого розвитку рекреаційного туризму в Україні та розробити практичні рекомендації щодо стимулювання його розвитку та підвищення конкурентоздатності на внутрішньому та міжнародному ринках.

Об'єкт дослідження - процес розвитку рекреаційного туризму.

Предмет дослідження - сучасні тенденції розвитку різних видів рекреаційного туризму в Україні та чинники, що на них впливають.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та виконання завдань у роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних

методів дослідження: теоретичні методи (аналіз наукової літератури, статистичних даних, нормативно-правових актів, матеріалів наукових конференцій та інтернет-джерел з метою визначення теоретичних засад дослідження, уточнення понятійного апарату та виявлення сучасних тенденцій розвитку рекреаційного туризму); емпіричні методи (статистичний аналіз: обробка та аналіз статистичних даних Державної служби статистики України, Міністерства культури та інформаційної політики України, інших профільних відомств та організацій щодо показників розвитку рекреаційного туризму в Україні. Порівняльний аналіз: зіставлення тенденцій розвитку різних видів рекреаційного туризму в Україні та інших країнах світу з метою виявлення спільних та відмінних рис. Системний аналіз: розгляд рекреаційного туризму як складної системи, що включає взаємодію природних, соціально-економічних та інфраструктурних факторів. Методи синтезу та узагальнення: для формулювання висновків та розробки практичних рекомендацій на основі отриманих результатів дослідження.

Теоретичне та практичне значення роботи. Теоретичне значення дослідження полягає у поглибленні та систематизації наукових знань про сучасні тенденції розвитку рекреаційного туризму в Україні. У роботі уточнено понятійно-категоріальний апарат, що стосується рекреаційного туризму, його видів та особливостей в умовах сьогодення. Проаналізовано теоретичні підходи до вивчення факторів, що впливають на розвиток рекреаційного туризму. Результати дослідження можуть слугувати основою для подальших наукових розвідок у сфері туризму, економіки, регіонального розвитку та географії, зокрема при розробці нових концепцій та моделей розвитку рекреаційного туризму на різних рівнях. Матеріали роботи можуть бути використані у навчальному процесі при викладанні дисциплін, пов'язаних з туризмом, рекреацією, географією туризму та економікою природокористування. Практичне значення дослідження полягає у наданні науково обґрунтованих висновків та рекомендацій щодо стимулювання

розвитку рекреаційного туризму в Україні. Отримані результати можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування при розробці стратегій і програм розвитку туризму, спрямованих на ефективне використання рекреаційного потенціалу країни, підвищення якості туристичної пропозиції та залучення інвестицій у галузь. Туристичні підприємства та організації можуть використовувати результати дослідження для адаптації своїх продуктів та послуг до сучасних тенденцій ринку, розширення спектру пропонованих видів рекреації та підвищення їхньої конкурентоздатності. Запропоновані практичні рекомендації можуть сприяти створенню нових робочих місць, збільшенню доходів від туризму, покращенню якості життя населення та раціональному використанню природних ресурсів України. Результати дослідження також можуть бути корисними для науково-дослідних установ та експертних організацій, що займаються питаннями розвитку туризму та рекреації.

Апробація результатів дослідження. Результати даних досліджень були висвітлені в матеріалах: 1. Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі», яка проходила 5 листопада 2024 року у м. Харкові на базі Державного біотехнологічного університету (Додаток 1). 2. Науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ, яка проходила в м. Суми 14-18 квітня 2025 р. (Додаток 2)

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (27 найменувань). Загальний обсяг дослідження становить 49 сторінок (без додатків).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Теоретичні підходи до аналізу рекреаційного туризму

Сутність рекреаційного туризму полягає у створенні умов для активного відпочинку, оздоровлення, розвитку особистості та емоційного відновлення через участь у різноманітних заходах, пов'язаних із природними ландшафтами, культурними традиціями та історичними пам'ятками. Основні характеристики рекреаційного туризму включають:

Рекреаційний туризм орієнтований на покращення фізичного та психічного стану людини. Він включає заходи, спрямовані на зниження стресу, відновлення енергії та підвищення життєвого тону.

На відміну від пасивних форм відпочинку, рекреаційний туризм заохочує активну участь туристів у заходах, іграх, спортивних активностях та культурних подіях. Це сприяє не лише фізичній активності, а й соціалізації, обміну досвідом і створенню позитивних емоцій.

Основою рекреаційного туризму є використання унікальних природних умов (ліси, гори, водойми, пляжі) та культурної спадщини (історичні пам'ятки, традиційні ремесла, фольклор), що дозволяє створювати індивідуальні та групові турпрограми.

Рекреаційний туризм включає різноманітні аспекти — від активного спорту та екстремального відпочинку до пасивного релаксу та культурних заходів. Така різноманітність дозволяє задовольнити потреби широкого спектра туристів, незалежно від віку, фізичної підготовленості чи інтересів.

Розвиток рекреаційного туризму сприяє економічному зростанню регіонів, також є інструментом для збереження та популяризації місцевої культури і традицій [3, 234-237].

Особливості дослідження рекреаційного туризму в контексті сучасних тенденцій включають вивчення змін у споживчих вподобаннях, адаптацію туристичних продуктів до нових соціальних реалій і впровадження

інноваційних технологій (цифрові платформи, VR/AR), що дозволяють створювати нові форми взаємодії з туристами.

Аналіз рекреаційного туризму вимагає застосування багатьох міждисциплінарних підходів, оскільки ця галузь охоплює економічні, соціологічні, маркетингові та міжнародні аспекти. В цьому розділі розглядаються три основні підходи: економічний та соціологічний, маркетинговий аналіз у сфері туризму, а також досвід міжнародних практик із адаптацією до українських умов.

Економічний аналіз рекреаційного туризму зосереджується на вивченні фінансових аспектів галузі, включаючи інвестиційні потоки, доходність туристичних об'єктів, вплив туризму на місцеву економіку:

Аналіз витрат і доходів: Вивчення структури витрат на створення та підтримку рекреаційних послуг, розрахунок економічної ефективності та рентабельності різних туристичних проектів.

Модель мультиплікатора: Дослідження, як інвестиції в рекреаційний туризм сприяють загальному економічному зростанню регіонів.

Аналіз внеску рекреаційного туризму в валовий внутрішній продукт, розрахунок коефіцієнтів економічного зростання в туристичному секторі.

Приклад: Дослідження економічного впливу відпочинкових комплексів на Чорноморському узбережжі України показало, що кожен вкладений долар у розвиток туристичної інфраструктури може генерувати значний мультиплікаторний ефект, що сприяє економічному зростанню регіону.

Соціологічний аналіз рекреаційного туризму орієнтований на дослідження поведінки споживачів, їх мотивації, соціальних впливів та культурних чинників, які визначають вибір туристичних послуг [6, с. 67-68].

Основні аспекти соціологічного підходу включають:

Дослідження споживчих вподобань: Опитування та інтерв'ю з туристами дозволяють визначити, які фактори впливають на вибір напрямку відпочинку (природні умови, культурна програма, рівень сервісу).

Аналіз соціальних груп: Визначення особливостей поведінки різних категорій туристів (молодь, сім'ї, люди похилого віку) та їхніх очікувань від рекреаційного туризму.

Вивчення впливу соціальних змін: Аналіз того, як демографічні, економічні та культурні зміни впливають на розвиток рекреаційного туризму, наприклад, вплив зростання рівня життя на попит на високоякісний відпочинок.

Приклад: Соціологічне дослідження, проведене серед відвідувачів національних парків Закарпаття, показало, що важливими факторами вибору місця відпочинку є не лише природна краса, а й можливість занурення в культурну спадщину регіону через участь у традиційних заходах та фестивалях.

Маркетинговий підхід дозволяє виявити ринкові тенденції, сегментацію споживачів і конкурентні переваги в сфері рекреаційного туризму. Основні елементи маркетингового аналізу включають:

Сегментація ринку: Визначення ключових груп споживачів (наприклад, сімейний, молодіжний, екологічний туризм) та аналіз їхніх потреб, переваг і поведінкових характеристик.

SWOT-аналіз: Оцінка сильних і слабких сторін ринку, можливостей і загроз, що впливають на розвиток рекреаційного туризму. Це допомагає розробити стратегії для покращення конкурентних переваг.

Маркетингові стратегії: Аналіз інструментів просування, брендування та позиціонування туристичних об'єктів. Вивчення ролі цифрового маркетингу, соціальних мереж, онлайн-рекламації та партнерських програм.

Оцінка ефективності маркетингових кампаній: Вимірювання впливу рекламних заходів на збільшення туристичних потоків і підвищення лояльності клієнтів [13, с. 33-34].

Приклад: Аналіз маркетингової кампанії курорту на Закарпатті, який використовував соціальні мережі для просування традиційних фестивалів і гастрономічних турів, показав зростання попиту серед молодіжної аудиторії.

Міжнародний досвід у сфері рекреаційного туризму дозволяє визначити найкращі практики, які можуть бути адаптовані до українських умов. Основні елементи цього підходу включають:

Аналіз світових трендів: Дослідження тенденцій розвитку рекреаційного туризму в провідних країнах світу (наприклад, у Європі, США, Азії) з метою визначення інноваційних рішень, що впливають на якість туристичних послуг.

Вивчення кращих практик: Оцінка досвіду країн із розвиненими туристичними секторами, таких як Італія, Іспанія або Франція, щодо організації рекреаційних заходів, розвитку туристичної інфраструктури та маркетингових стратегій.

Адаптація до українських умов: Визначення особливостей українського ринку, культурних і природних ресурсів, а також соціально-економічних особливостей, що дозволяють адаптувати міжнародні моделі розвитку туризму до локальних умов.

Впровадження інновацій: Розгляд можливостей використання новітніх технологій, таких як VR/AR, цифровий маркетинг та інтерактивні платформи, для підвищення конкурентоспроможності українського рекреаційного туризму на світовому рівні.

Приклад: У країнах Західної Європи, зокрема у Німеччині та Франції, активно розвивається концепція сталого туризму, що поєднує збереження природи з культурною і освітньою складовою. Адаптація цього підходу в Україні може бути здійснена через розвиток екологічного туризму в національних парках, а також через створення інтегрованих маршрутів, що включають відвідування історичних пам'яток та участь у традиційних культурних заходах.

Підходи до аналізу рекреаційного туризму є багатовимірними та інтегрованими, що дозволяє комплексно оцінити як економічний та соціологічний вплив, так і маркетинговий потенціал галузі. Міжнародний досвід дає змогу адаптувати найкращі практики до специфіки українського ринку, що є ключовим фактором для подальшого розвитку рекреаційного туризму. Застосування сучасних технологій, активна сегментація ринку та інтеграція інноваційних маркетингових стратегій сприяють підвищенню конкурентоспроможності українського туризму, розширенню аудиторії та збереженню культурної спадщини [17, с. 23-25]. Всі ці аспекти створюють міцну основу для подальших досліджень і практичного впровадження заходів, спрямованих на розвиток рекреаційного туризму в Україні.

У сучасному контексті рекреаційний туризм можна умовно поділити на кілька основних видів, що визначають його різноманіття та дозволяють задовольнити різні сегменти туристського ринку:

Природний туризм:

Цей вид туризму орієнтований на використання природних ресурсів, таких як ліси, гори, річки, озера та пляжі. Природний туризм може включати пішохідні походи, кемпінг, еко-туризм, спостереження за дикою природою та інші види активного відпочинку на природі. Він сприяє не лише оздоровленню, але й розвитку екологічної свідомості серед туристів.

Культурний туризм:

Культурний туризм зосереджується на ознайомленні з історичними, культурними та мистецькими надбаннями певного регіону. До нього належать екскурсії, відвідування музеїв, театрів, вистав, фестивалів, а також участь у традиційних обрядах та святкуваннях. В Україні цей вид туризму має велике значення, оскільки країна багата на історичну спадщину, етнічні традиції та культурні фестивалі.

Оздоровчий туризм:

Оздоровчий туризм спрямований на поліпшення здоров'я і загального фізичного стану людини через різноманітні програми відпочинку, медичні процедури, санаторно-курортне лікування, а також заняття спортом. Особливу популярність у цьому сегменті має спа-туризм, який поєднує оздоровчі процедури з можливістю насолодитися природними ландшафтами та культурними традиціями регіону.

Екстремальний туризм (адреналіновий):

Цей вид туризму орієнтований на людей, які шукають виклик і бажання пережити унікальні емоції. Екстремальний туризм включає заняття такими видами спорту, як скелелазіння, рафтинг, парапланеризм, екстремальний велосипедний спорт та інші активності, що пов'язані з високим рівнем ризику [14, с. 169-170]. Хоча він може бути менш популярним серед широкої аудиторії, екстремальний туризм стимулює розвиток спеціалізованої інфраструктури та підтримує туризм в регіонах з особливими природними умовами.

Сімейний туризм:

Цей вид туризму орієнтований на сімейні відпочинки, де важливо забезпечити безпеку, комфорт та різноманітність активностей для представників різних вікових категорій. Сімейний туризм часто поєднується з культурним, природним і оздоровчим відпочинком, що дозволяє задовольнити потреби всієї родини.

Міський туризм:

Міський туризм включає ознайомлення з культурними, історичними та архітектурними пам'ятками міст, участь у фестивалях, культурних заходах, а також відвідування сучасних розважальних центрів. Він є важливим напрямком розвитку туризму в містах.

Поняття «рекреаційний туризм» є ключовим для розуміння того, як відпочинок і дозвілля впливають на фізичне та психологічне благополуччя людини, а також для аналізу ролі туризму у розвитку національної економіки

та культури. Сутність рекреаційного туризму полягає у створенні умов для активного відпочинку, оздоровлення, культурного обміну та збереження природних і культурних ресурсів. Різноманітність видів рекреаційного туризму дозволяє задовольнити потреби широкого кола туристів і сприяє розширенню туристичного потенціалу України.

1.2. Історичний розвиток рекреаційного туризму в Україні

На початку ХХ століття на території України почали формуватися перші форми рекреаційного туризму, що були тісно пов'язані з розвитком санаторно-курортного лікування. Використання природних ресурсів, таких як лікувальні мінеральні води, курортне повітря та природні ландшафти, сприяло створенню перших санаторіїв і оздоровчих баз. Зокрема, курорти на Чорноморському узбережжі, Закарпатті та в Криму стали популярними місцями для відпочинку, де туристи могли оздоровлюватися і відновлювати сили.

У радянський період рекреаційний туризм отримав значну підтримку держави. Створювалися великі санаторно-курортні комплекси, що забезпечували масовий відпочинок працівників державних підприємств. Державне фінансування та централізоване планування дозволили розвинути інфраструктуру, зокрема транспортну та готельну, що сприяло його популяризації. Рекреаційний туризм мав також і соціально-освітню функцію, оскільки організація відпочинку була спрямована на підвищення загального рівня здоров'я та морального стану населення.

Після здобуття незалежності України у 1991 році відбулися значні зміни в організації та структурі рекреаційного туризму. Ринкові умови, конкуренція і зміна споживчих вподобань стали стимулом для переосмислення традиційних підходів до відпочинку. З'явилися приватні підприємства, які почали впроваджувати інноваційні методи обслуговування, а також нові

формати відпочинку, що відповідають сучасним запитам туристів. Сучасні тенденції включають:

Інтеграція цифрових технологій. Впровадження онлайн-букінгу, мобільних додатків і віртуальних турів значно полегшує доступ до рекреаційних послуг. Це дозволяє туристам швидко знайти та забронювати курортні послуги, а також ознайомитися з відгуками та рейтингами об'єктів [26, с. 113-115].

Підвищення обізнаності щодо екологічних питань сприяє розвитку екологічного туризму. Туристи все частіше обирають природні заповідники, національні парки та інші місця, де можна насолодитися природою, зберігаючи при цьому її цілісність.

Зростає попит на спеціалізовані форми відпочинку, такі як сімейний туризм, активний спорт, культурно-рекреаційний туризм та події, пов'язані з традиціями та фольклором.

Українські курорти інтегруються у світові туристичні ринки, залучаючи іноземних туристів завдяки унікальним природним і культурним ресурсам.

Сучасні проекти в галузі рекреаційного туризму в Україні демонструють інноваційний підхід до відпочинку. Наприклад, курорти Закарпаття активно використовують цифрові платформи для залучення туристів, створюють інтерактивні екскурсійні маршрути, організовують фестивалі народної музики та танцю. На Чорноморському узбережжі, крім традиційного пляжного відпочинку, розвивається екологічний туризм, що включає заходи з ознайомлення з морським біорізноманіттям та природними заповідниками.

Україна має історичні пам'ятки, етнічні традиції, народний фольклор та ремесла. Ці культурні ресурси є важливим фактором для розвитку рекреаційного туризму:

Міста, як-от Київ, Львів, Одеса, мають багату історичну спадщину, що включає старовинні церкви, замки, палаци і музеї. Екскурсії, історичні тури та тематичні маршрути дозволяють туристам зануритися в історію країни.

Український народний фольклор є унікальним ресурсом, що використовується для організації культурно-рекреаційних заходів. Фестивалі народної музики, танцю та ремесел не лише сприяють збереженню культурної спадщини, а й залучають туристів, зацікавлених у традиційній культурі. Наприклад, фестиваль "Козацький Бій" в Одесі або "День української культури" в Закарпатті активно популяризують національні традиції.

Використання сучасних культурних тенденцій в організації рекреаційного туризму дозволяє поєднувати традиції з інноваціями. Наприклад, сучасні арт-фестивалі, що проходять на базі історичних пам'яток, сприяють популяризації як історичної спадщини, так і сучасного мистецтва [2, с. 36-37].

Природні ресурси України – це ще один потужний фактор, який сприяє розвитку рекреаційного туризму:

Україна має різноманітні природні умови – від мальовничих Карпат до широких степових просторів та чудових пляжів Чорного моря. Ці ландшафти створюють унікальні умови для організації активного відпочинку, екотуризму, піших походів.

Природні території, такі як Карпатський національний природний парк, Шацький національний природний парк, є осередками збереження біорізноманіття і приваблюють туристів, зацікавлених у природних красотах та екологічному відпочинку.

Різноманітність кліматичних умов дозволяє організовувати туризм протягом усього року. Наприклад, літній відпочинок на узбережжі Чорного моря може чергуватися із зимовим спортом у Карпатах, що створює можливості для сезонного розвитку рекреаційного туризму.

Поєднання культурних та природних ресурсів є ключовим чинником успішного розвитку рекреаційного туризму в Україні. Синтез історичних пам'яток і природних ландшафтів дозволяє створити унікальні туристичні

продукти, які відповідають сучасним запитам туристів. Участь у культурних заходах та насолода природними краєвидами, стає особливо популярною.

Такий комплексний підхід дозволяє не лише залучати туристів, але й сприяти розвитку регіонів, збереженню культурної спадщини та екологічному туризму. Важливим завданням є інтеграція культурних та природних ресурсів у єдиний туристичний продукт, що підвищує конкурентоспроможність українського туризму як на національному, так і на міжнародному рівнях [10, с. 335].

Історичний розвиток рекреаційного туризму в Україні демонструє поступовий перехід від традиційних форм відпочинку, заснованих на природних ресурсах та оздоровчих можливостях, до сучасних туристичних продуктів, що включають культурні, історичні та соціальні аспекти. Розвиток рекреаційного туризму невід’ємно пов’язаний із використанням багатства культурної спадщини та природних ресурсів України, що дозволяє створювати унікальні пропозиції для туристів різних категорій. Сучасні тенденції, такі як інтеграція цифрових технологій, розвиток екологічного та нішевого туризму, сприяють збереженню і популяризації національної культури, а також стимулюють економічне зростання регіонів.

РОЗДІЛ 2. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

2.1. Огляд статистичних даних та ринкових показників

Оцінка обсягу ринку рекреаційного туризму в Україні проводиться шляхом аналізу фінансових показників галузі, кількості туристів, доходів від туристичних послуг та інших ключових індикаторів. Згідно з останніми статистичними даними, в умовах постпандемічного відновлення український туристичний сектор демонструє позитивну динаміку. Основні фактори, що впливають на зростання обсягу ринку, включають:

За останні роки спостерігається стабільне збільшення кількості туристів, які обирають рекреаційний відпочинок у природних та історичних регіонах України.

Зростання доходів від туристичних послуг пов'язане з покращенням якості обслуговування, модернізацією інфраструктури та активною маркетинговою діяльністю туристичних операторів.

Інноваційні продукти, зокрема екологічний туризм, сімейний відпочинок, активний спорт і культурно-рекреаційні заходи, сприяють розширенню ринкового сегменту та залученню нових категорій туристів.

Аналіз динаміки зростання рекреаційного туризму в Україні показує, що ринок розвивається за кількома напрямками:

За період після 2014 року спостерігається стабільне збільшення числа внутрішніх туристів, що відображається у відсотковому зростанні щорічного потоку відвідувачів у національних парках, санаторіях та рекреаційних зонах.

Державна та приватна підтримка сприяє модернізації курортних зон, що, у свою чергу, підвищує привабливість українських напрямків для туристів [13, с. 51-52].

Використання онлайн-сервісів і стрімінгових платформ для бронювання туристичних послуг сприяє більшій доступності і популяризації рекреаційного туризму, що позитивно впливає на загальну динаміку ринку.

Наприклад, статистичні дані показують, що у 2019 році дохід від рекреаційного туризму в Україні зріс на 12–15% порівняно з попереднім роком, а кількість туристичних потоків збільшилася на 10–12%, що свідчить про позитивну тенденцію в галузі.

Український рекреаційний туризм характеризується нерівномірним регіональним розподілом туристичних потоків. Різноманіття природних та культурних ресурсів у окремих регіонах впливає на економічний розвиток цих територій.

Традиційно популярний завдяки пляжному відпочинку, санаторно-курортним послугам і теплим кліматичним умовам. Хоча анексія Криму створила певні труднощі, Чорноморське узбережжя залишається одним із ключових напрямків для рекреаційного туризму.

Ці регіони відомі своїми природними ландшафтами, екологічними курортами, можливостями для екстремального туризму і оздоровчих заходів. Закарпаття активно просувається як напрямок для сімейного та культурно-рекреаційного туризму, завдяки своїм багатим традиціям, народному фольклору та історичним пам'яткам.

Області центральної України, зокрема Київська, Черкаська, Полтавська, пропонують туристам можливості для культурного та історичного туризму. Міста з багатою історією, музеї, архітектурні пам'ятки і традиційні свята створюють основу для розвитку міського туризму [14, с. 35-36].

Незважаючи на сучасні військові конфлікти, деякі регіони на сході України мають великий потенціал завдяки своїм промисловим і культурним традиціям. Однак політична нестабільність значною мірою впливає на туристичні потоки в цьому регіоні.

Регіони, багаті на природні заповідники, мальовничі ландшафти та сприятливий клімат, як-от Чорноморське узбережжя і Карпати, приваблюють найбільшу кількість туристів. Водночас, регіони з менш привабливими природними умовами отримують менше уваги.

Розвинена транспортна інфраструктура і наявність сучасних туристичних об'єктів є важливими чинниками, що визначають кількість туристичних потоків. Наприклад, міста з розвиненою мережею залізниць, авіаційним сполученням та сучасними готелями отримують більшу кількість відвідувачів.

Регіони, що активно просувають свої культурні та історичні ресурси (наприклад, Львівська область, Київ), мають стабільні туристичні потоки.

Сучасні політичні та соціальні умови також визначають регіональний розподіл туристичних потоків. Регіони, де існує високий рівень безпеки, є більш привабливими для туристів. На противагу цьому, регіони з політичною нестабільністю або військовими конфліктами, як-от деякі райони Східної України, отримують менше туристичного попиту.

Ці регіони характеризуються високою привабливістю завдяки унікальним природним ландшафтам, екологічним маршрутам, активному туризму та розвитку інфраструктури. За останні роки спостерігається значне зростання туристичних потоків завдяки розвитку санаторно-курортних послуг і популяризації екологічного туризму.

Міста центральної України, такі як Київ і Черкаси, продовжують розвиватися як культурні та історичні осередки, що приваблюють туристів своїми музеями, театрами, історичними пам'ятками та сучасними розважальними програмами.

Регіональний розподіл визначається як природними, так і культурними ресурсами, інфраструктурними можливостями та соціально-політичними умовами [19].

Розуміння цих аспектів є важливим для розробки ефективних стратегій розвитку рекреаційного туризму в Україні, що дозволить залучати більше туристів, сприяти економічному зростанню регіонів та зберігати культурну спадщину. Дослідження в цьому напрямку слугує основою для формування політик, що враховують особливості регіонального ринку, та стимулюють інноваційний розвиток галузі.

Огляд інфраструктури та сервісів у сфері рекреаційного туризму є одним із ключових етапів дослідження галузі, оскільки саме якісно розвинена інфраструктура та високий рівень сервісу визначають конкурентоспроможність туристичних напрямків. У цьому розділі аналізуються основні елементи туристичної інфраструктури, доступність і якість сервісів, а також сучасні тенденції, що сприяють розвитку рекреаційного туризму в Україні.

Одним із найважливіших елементів туристичної інфраструктури є готельний сектор, який забезпечує комфортне проживання туристів. В Україні розвинена мережа готелів, санаторіїв, кемпінгів та приватних апартаментів, що обслуговують як внутрішніх, так і іноземних відвідувачів. На рівні великих міст (Київ, Львів, Одеса) та популярних курортних регіонів (Чорноморське узбережжя, Карпати, Закарпаття) спостерігається поступове вдосконалення стандартів обслуговування, впровадження новітніх технологій у сфері бронювання, електронних реєстрацій та автоматизації процесів. Регіональний аналіз показує, що на півдні та в західних регіонах країни рівень розвиненості готельного сектору є вищим, що зумовлено як природними, так і історико-культурними особливостями цих територій [23, с. 88-90].

В Україні мережа автомобільних, залізничних і авіаційних сполучень дозволяє забезпечувати переміщення туристів між основними туристичними регіонами та містами. Розвинені транспортні вузли, наявність сучасних аеропортів і зручна система міжміського сполучення сприяють залученню туристичних потоків. Однак, незважаючи на наявні можливості, деякі регіони

(особливо віддалені або сільські) все ще страждають від недостатнього розвитку транспортної інфраструктури, що обмежує їхню популярність серед туристів.

Окрім готельного і транспортного секторів, важливим компонентом туристичної інфраструктури є розважальні, культурні та інформаційні сервіси. Це включає:

Туристичні інформаційні центри, які надають інформацію про історичні пам'ятки, природні об'єкти, культурні заходи та маршрути.

Розважальні комплекси, парки відпочинку, спа-центри та курортні зони, що пропонують різноманітні активності для туристів (спорт, екскурсії, фестивалі).

Культурно-освітні об'єкти, такі як музеї, галереї, театри та історичні реконструкції, які дозволяють туристам зануритись у місцеву культуру та традиції [27, с. 173-174].

В останні роки спостерігається активна інтеграція цифрових технологій у сферу туризму, що сприяє підвищенню якості сервісів та зручності для туристів. Сучасні онлайн-платформи дозволяють оперативно бронювати готелі, організувати екскурсії, замовляти трансфери та отримувати актуальну інформацію про туристичні маршрути. Використання мобільних додатків, електронних карт та систем GPS-навігації - це особливо актуально для молоді.

У сучасних умовах рекреаційний туризм активно впроваджує концепції персоналізації, які дозволяють краще задовольняти індивідуальні потреби туристів. Сервіси, що використовують дані аналізу споживчої поведінки та індивідуальні вподобання, дозволяють пропонувати персоналізовані маршрути, екскурсії та програми відпочинку. Такі рішення не лише підвищують рівень задоволення клієнтів, але й стимулюють лояльність до бренду регіону чи туристичної компанії.

Одним із важливих напрямків сучасного рекреаційного туризму є сталий розвиток. Підвищення обізнаності про екологічні проблеми та збереження природних ресурсів сприяє розвитку екологічного туризму. Реалізація концепції сталого туризму передбачає використання природних, культурних та історичних ресурсів без шкоди для довкілля. Регіони, що активно розвивають екологічний туризм, створюють умови для збереження біорізноманіття та залучення туристів, які цінують екологічну чистоту [24, с. 356-358].

Використання штучного інтелекту (AI) для аналізу відгуків, чат-ботів для комунікації з туристами, автоматизованих систем бронювання і CRM-систем дозволяє зробити сервіс більш оперативним та ефективним. Це сприяє створенню позитивного враження у туристів і покращує взаємодію між клієнтом та сервісними центрами.

Огляд інфраструктури та сервісів у сфері рекреаційного туризму свідчить - галузь залежить від взаємодії багатьох факторів. Сучасний стан інфраструктури включає як традиційні елементи (готелі, транспорт, культурно-освітні об'єкти), так і інноваційні цифрові сервіси, які забезпечують зручність і персоналізацію послуг. Регіональний розподіл туристичних потоків відображає унікальність природних і культурних ресурсів України, а також різноманітність споживчих вподобань.

Загалом, аналіз інфраструктури та сервісів у сфері рекреаційного туризму дозволяє не тільки оцінити поточний стан ринку, але й визначити ключові напрямки для подальшого розвитку, що сприятимуть економічному зростанню регіонів та збереженню культурної спадщини країни.

Регуляторне середовище рекреаційного туризму впливає як на загальний рівень інфраструктури, так і на якість обслуговування туристів. У цьому розділі аналізуються основні законодавчі, нормативні та організаційні механізми, які регулюють діяльність у сфері [6, с. 132-133].

Туризм регулюється комплексом законів, указів, постанов та нормативно-правових актів, які визначають правила функціонування туристичної галузі, умови надання послуг, стандарти.

Закон України «Про туризм» – встановлює правові, організаційні та економічні засади. Ці документи регламентують стратегічні напрямки розвитку галузі, включаючи створення туристичних зон, інвестиції в інфраструктуру, сприяння міжнародній співпраці та просування України на світовому туристичному ринку.

Стандарти якості туристичних послуг – нормативні документи, які визначають мінімальні вимоги до обслуговування туристів у готелях, санаторіях, курортах та інших туристичних об'єктах. Вони є важливим інструментом для забезпечення конкурентоспроможності туристичних продуктів.

Законодавча база спрямована на інвестиції в туристичну галузь, забезпечення дотримання стандартів а також формування умови для сталого розвитку туризму. Однак, через постійні соціально-політичні зміни та економічні виклики, законодавство потребує регулярного оновлення та адаптації до сучасних умов - це проблема регуляторного середовища в Україні.

Держава реалізує ряд програм, спрямованих на стимулювання інвестицій у туристичну інфраструктуру та розвиток регіонів. Серед основних механізмів фінансової підтримки можна виділити:

Державні та регіональні бюджети надають фінансові ресурси для розвитку туристичних об'єктів, модернізації інфраструктури, проведення рекламних кампаній та участі у міжнародних виставках.

Програми державної підтримки спрямовані на залучення приватних інвесторів до створення сучасних курортних зон, реконструкції історичних об'єктів і розширення послуг у сфері туризму. Введення спеціальних податкових режимів для суб'єктів туристичної галузі, а також надання пільгових кредитів сприяє зниженню фінансових ризиків для підприємств, що

працюють у сфері туризму. Крім фінансової допомоги, держава реалізує низку заходів для покращення інфраструктури та підвищення якості туристичних послуг. Такі агентства займаються просуванням, організацією участі в туристичних виставках, проведенням маркетингових кампаній.

Державні проекти з модернізації транспортної системи (авіаційне, залізничне, автомобільне сполучення) сприяють зростанню туристичних потоків і підвищенню доступності туристичних регіонів [9, с. 65-66].

Організація навчальних програм, семінарів та тренінгів для співробітників туристичної галузі сприяє покращенню якості обслуговування та розвитку професійних стандартів. Україна активно співпрацює з міжнародними структурами (Європейський Союз, ЮНЕСКО), що дозволяє залучати додаткове фінансування та експертизу.

Фінансова підтримка часто залежить від змін у державному бюджеті та політичних пріоритетах, що створює невизначеність для підприємств туристичної галузі.

Складність оформлення документів, надмірна регуляція і бюрократичні процедури затримують реалізацію проектів і створюють додаткові витрати.

Інвестори часто сприймають туристичний сектор як ризикований, що пов'язано з нестабільністю ринку та недостатньою інфраструктурою. Це обмежує можливості для модернізації існуючих об'єктів та створення нових туристичних продуктів.

Відсутність ефективних фінансових стратегій серед місцевих підприємств часто призводить до нераціонального використання ресурсів, що негативно впливає на їхню конкурентоспроможність та можливості розвитку.

Ці фінансові та інвестиційні проблеми створюють серйозні перешкоди для зростання рекреаційного туризму та вимагають розробки спеціальних заходів, спрямованих на залучення як державних, так і приватних інвестицій, а також на підвищення фінансової грамотності учасників ринку.

Розвинена інфраструктура є необхідною умовою для успішного функціонування туристичного сектору. Проте в Україні спостерігається низка недоліків у цьому напрямку [1, с. 244-246].

Покращення інфраструктури та логістики є критично важливими для забезпечення високої якості туристичних послуг і залучення як внутрішніх, так і іноземних туристів.

Ще одним суттєвим викликом для українського рекреаційного туризму є розбіжність у стратегічному плануванні національного розвитку галузі.

Регіональні уряди та місцеві органи влади часто розробляють свої власні стратегії розвитку туризму, що призводить до відсутності єдиної національної стратегії. Це ускладнює координацію дій, веде до дублювання зусиль і неефективного використання ресурсів.

Без чіткої стратегії важко визначити ключові напрямки розвитку, цільову аудиторію та пріоритети інвестування. Це веде до того, що туристична індустрія України розвивається хаотично, без узгодження з глобальними тенденціями та сучасними вимогами ринку.

Розвиток рекреаційного туризму вимагає комплексного підходу, який об'єднує зусилля держави, приватного сектора та громадськості. Відсутність інтеграції між різними учасниками ринку призводить до розрізненості у впровадженні проектів, недостатньої координації та втрати можливостей для синергії.

Для подолання цих викликів необхідно розробити єдину національну стратегію розвитку рекреаційного туризму, яка б включала чітке бачення, визначені цілі та конкретні заходи щодо покращення інфраструктури, залучення інвестицій і координації зусиль між центральними та регіональними органами влади [11, с. 29-31].

Проблеми та виклики сучасного стану рекреаційного туризму в Україні охоплюють фінансові та інвестиційні труднощі, недостатній рівень інфраструктури та логістики, а також відсутність єдиної стратегії розвитку

галузі. Подолання цих проблем є ключовим для подальшого зростання туристичного сектору та підвищення конкурентоспроможності ринку. Розробка ефективної стратегії, залучення приватних інвестицій, модернізація інфраструктури та координація дій між різними рівнями влади можуть стати запорукою успіху українського рекреаційного туризму.

2.2. Тенденції попиту: зміни в уподобаннях туристів та світові тенденції

Сучасна молодь характеризується високою технологічною обізнаністю, активністю в соціальних мережах та пошуком нестандартних вражень. Молодіжна аудиторія прагне до активного відпочинку, пригодницького туризму та екстремальних видів діяльності. Цей сегмент шукає не лише традиційний пляжний або культурний відпочинок, а й інтерактивні форми дозвілля, такі як квести, екологічні походи, велотури, а також участь у фестивалях та тематичних заходах. Молодь часто цінує можливість спілкування, обміну досвідом та самовираження, тому туристичні продукти для цього сегмента повинні бути гнучкими, інноваційними та адаптованими до цифрового середовища.

Сімейний туризм орієнтований на забезпечення відпочинку, який буде цікавим та безпечним для представників різних вікових категорій. Сімейна аудиторія шукає комплексні пропозиції, що включають як можливості для активного відпочинку (ігрові та спортивні заходи для дітей), так і серйозні культурно-освітні програми для батьків. Важливими аспектами для сімей є безпека, комфорт і доступність послуг. Старше покоління туристів часто шукає спокійний, релаксуючий відпочинок, з можливістю зануритися в культурні та історичні традиції країни. Цей сегмент віддає перевагу оздоровчим та санаторним курортам, екскурсійним програмам, культурно-історичним турів, а також заходам, які допомагають зберегти пам'ять про минуле. Для представників старшого покоління важливими є доступність

інформації, зручність пересування та можливість отримання додаткових послуг, таких як медичний супровід чи організований транспорт. Туристичні продукти для цієї аудиторії повинні бути адаптованими до фізичних можливостей та включати заходи, що відповідають культурним і історичним традиціям [22, с. 118-119].

Сучасне суспільство характеризується швидкими змінами у способах споживання інформації, формування культурних уподобань і соціальних очікувань. Зростання популярності цифрових технологій і соціальних мереж впливає на те, як люди планують свій відпочинок, обирають туристичні продукти і обмінюються враженнями. Сучасні соціальні тенденції включають:

Пошук індивідуальних вражень: Туристи стають все більш вибагливими щодо відпочинку, шукають унікальні, персоналізовані враження, що дозволяють їм відчувати себе частиною певної спільноти.

Збільшення ролі сімейних зв'язків: У зв'язку зі зростанням цінності сімейних зв'язків зростає попит на комплексні туристичні продукти, які можуть задовольнити потреби різних вікових категорій.

Підвищення екологічної свідомості: Сучасний турист все більше звертає увагу на екологічність відпочинку, що стимулює розвиток екотуризму.

Міграційні процеси: Зміни у внутрішній та зовнішній міграції впливають на попит на різні типи туризму, оскільки нові соціальні групи можуть мати різні потреби і уподобання.

Зростання молодіжної аудиторії: Молодь, як активна та технічно підкована група, сприяє появі нових форматів туристичних послуг, що включають інтерактивні заходи, цифрові платформи та активний відпочинок.

Основні тенденції пропозиції включають розвиток цифрових платформ для бронювання, персоналізованих туристичних маршрутів, використання VR/AR (віртуальної та доповненої реальності) та інтерактивних програм, які надають туристам новий рівень занурення у відпочинок.

Останнє десятиліття цифровізація значно вплинула на туристичну сферу, зробивши процеси планування, бронювання та отримання послуг простішими та зручнішими для споживачів. Онлайн-платформи стали основним каналом взаємодії між туристами та постачальниками послуг [12, с. 306-307].

Основні аспекти цифрової трансформації в туризмі:

Використання платформ, таких як Booking.com, Airbnb, TripAdvisor, дозволяє туристам самостійно обирати готелі, екскурсії та транспорт.

Українські компанії також розвивають власні платформи для бронювання рекреаційного відпочинку, такі як karpaty.info (бронювання відпочинку в Карпатах) або Prozorro.Продажі (оренда рекреаційних об'єктів державного значення).

Алгоритми штучного інтелекту аналізують уподобання туристів і пропонують індивідуальні маршрути та послуги.

Наприклад, Triphub — українська онлайн-платформа, яка використовує машинне навчання для підбору турів за інтересами користувачів.

Використання Google Maps, Maps.me, 2GIS із сервісами громадського транспорту покращують мобільність туристів.

Додатки з доповненою реальністю допомагають туристам дізнаватися більше про місцеві пам'ятки, надаючи інтерактивні екскурсії.

Багато музеїв і заповідників розробили онлайн-екскурсії, що дозволяють користувачам знайомитися з культурною спадщиною через смартфони або комп'ютери.

VR-екскурсії дозволяють відвідати визначні місця у віртуальному просторі.

Віртуальні реконструкції історичних місць дозволяють побачити пам'ятки такими, якими вони були в минулому (наприклад, 3D-реконструкція давнього Києва).

VR-тури курортами та готелями дозволяють туристам заздалегідь «відвідати» місце відпочинку та оцінити його перед бронюванням.

Доповнена реальність у музеях та історичних об'єктах дозволяє переглядати додаткову інформацію про експонати через смартфони.

AR-навігація у великих туристичних комплексах допомагає знаходити цікаві місця, ресторани, екскурсійні маршрути, використовуючи смартфон.

Інтерактивні туристичні квести з використанням AR дозволяють туристам не просто відвідувати місця, а й взаємодіяти з ними через ігрові механіки.

У Львові діє мобільний застосунок "Lviv AR Tour", який використовує доповнену реальність для знайомства з історією міста.

Впровадження цифрових технологій та інноваційних продуктів змінює туристичну галузь, роблячи її більш доступною, інтерактивною та персоналізованою. Українські туристичні компанії активно інтегрують VR/AR, онлайн-сервіси.

Розвиток рекреаційного туризму в Україні значною мірою залежать від рівня цифровізації галузі. Використання новітніх технологій дозволить залучити більше туристів, покращити якість сервісу та зробити українські туристичні локації більш конкурентоспроможними на міжнародному рівні [25].

Рекреаційний туризм в Україні розвивається у взаємозв'язку зі світовими тенденціями. Глобалізація, технологічні інновації, зміни у споживчих перевагах та екологічні виклики впливають на туристичний сектор країни. Крім того, інтеграція України у міжнародний ринок.

Рекреаційний туризм розвивається під впливом глобальних змін, таких як цифровізація, екологічний туризм, впровадження технологій у сферу подорожей та зміни в поведінці туристів.

Світові тренди демонструють підвищену увагу до екологічності. Подорожуючі все частіше обирають напрямки, які пропонують екотуризм,

відпочинок у національних парках, сільський туризм та відпочинок у природних заповідниках.

Україна має потенціал для розвитку екотуризму, оскільки на її території розташовані численні національні парки та природні резервати: Карпати, Шацькі озера, Подільські Товтри, Дністровський каньйон.

Зелені технології в готелях і туристичних комплексах (наприклад, екологічні курорти з використанням відновлюваної енергії, мінімізацією пластикових відходів). В Україні розвиваються туристичні мобільні додатки (наприклад, "Visit Ukraine", "Київ Цифровий"), які полегшують доступ до туристичної інформації. Онлайн-платформи бронювання турів і готелів, такі як Booking, Airbnb, Rozetka Travel, сприяють автоматизації туристичних послуг [4, с. 64-66].

Розвиток віртуального туризму: використання технологій VR/AR для проведення екскурсій і віртуальних турів.

Світова пандемія COVID-19 кардинально змінила туристичну галузь.

Попит на внутрішній туризм значно зріс, оскільки міжнародні подорожі обмежувалися. Розвиток безконтактних технологій, таких як онлайн-реєстрація в готелях, безконтактні платежі та цифрові паспорти вакцинації [20].

Зростає інтерес до історичних пам'яток, традицій та місцевої кухні.

В Україні активно розвивається культурно-історичний туризм, зокрема у Львові, Кам'янці-Подільському, Києві, Одесі, Чернівцях.

Фестивальний туризм (музичні, гастрономічні, етнографічні фестивалі) привертає іноземних туристів.

Входження України у світовий туристичний ринок має стратегічне значення для залучення іноземних туристів та розвитку національної економіки.

Україна є членом Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), що сприяє обміну досвідом та впровадженню міжнародних стандартів.

Участь у міжнародних туристичних виставках (наприклад, ITB Berlin, WTM London) допомагає просуванню українських туристичних продуктів на глобальному ринку.

Запровадження безвізового режиму з ЄС у 2017 році значно покращило можливості для туристичних обмінів.

Відкриття нових міжнародних авіарейсів та лоукост-перевізників сприяє збільшенню потоку іноземних туристів.

Формування туристичних кластерів у Карпатах, на узбережжі Чорного моря та в Києві підвищує конкурентоспроможність регіонів.

Співпраця з європейськими країнами у межах програм транскордонного туризму.

Україна активно просуває свій туристичний бренд через Visit Ukraine, міжнародні рекламні кампанії, участь у промоакціях [7, с. 435-436].

Розвиток національної туристичної стратегії до 2030 року, яка передбачає інтеграцію з міжнародним ринком та адаптацію до світових трендів.

Глобальні фактори суттєво впливають на розвиток рекреаційного туризму в Україні. Світові тенденції, такі як екологічний туризм, діджиталізація, зміни у туристичних вподобаннях та вплив пандемій, вимагають адаптації та впровадження новітніх стратегій.

Україна активно інтегрується у світовий туристичний ринок, використовуючи міжнародні партнерства, покращуючи інфраструктуру та впроваджуючи сучасні технології. Важливим завданням залишається ефективне використання культурних і природних ресурсів для залучення як внутрішніх, так і міжнародних туристів.

Рекреаційний туризм має значний вплив на довкілля, тому впровадження екологічних та сталих практик є ключовим напрямом його розвитку. Сталий туризм спрямований на мінімізацію негативного впливу на природу, стає все більш актуальним у зв'язку зі зростаючою увагою до

екологічної відповідальності, кліматичних змін та потребою у збереженні природних ресурсів.

Сталий туризм базується на балансі між економічним розвитком, збереженням довкілля та соціальною відповідальністю. Основні принципи цього підходу включають:

Збереження біорізноманіття – розвиток екотуризму, підтримка заповідників і національних парків, контроль за відвідуваністю чутливих природних зон [16].

Освіту та екологічну свідомість туристів – інформаційні кампанії, залучення відвідувачів до природоохоронних ініціатив.

Туризм, зокрема масовий рекреаційний туризм, часто призводить до значного антропогенного навантаження на екосистеми. Основні проблеми включають:

Забруднення довкілля (пластикові відходи, автомобільні викиди, засмічення природних територій).

Деградацію природних територій через неконтрольовану забудову, перевантаження туристичних зон.

Знищення флори та фауни через надмірну експлуатацію природних ресурсів.

Для вирішення цих проблем Україна може використовувати світові підходи:

Впровадження системи "зелених" сертифікатів для готелів та туристичних комплексів (Green Key, ISO 14001).

Розвиток альтернативного транспорту (велотуризм).

Контроль за кількістю відвідувачів у природоохоронних зонах (електронні квитки, квоти на відвідування).

Країни, які активно впроваджують сталий туризм, демонструють позитивні результати у збереженні природи та розвитку туристичної інфраструктури. Декілька прикладів:

Швеція та Норвегія – популяризація екотуризму, створення природоохоронних територій, впровадження "зелених" технологій у готельному бізнесі.

Коста-Рика – понад 25% території країни є заповідниками та національними парками, що сприяє розвитку екотуризму.

Німеччина – впровадження концепції "Car-Free Tourism" (туризм без автомобілів), що передбачає розвинену мережу громадського транспорту та велодоріжок у туристичних зонах.

Україна має значний потенціал для розвитку в таких напрямках:

Розвиток національних парків (Карпати, Шацькі озера, Подільські Товтри, Асканія-Нова).

Впровадження екологічних туристичних маршрутів, що передбачають мінімальний вплив на природу (еко-стежки, кемпінги).

Стимулювання екологічного підприємництва – підтримка зелених готелів, еко-ферм, органічного харчування.

Розширення екотуризму через державні програми (податкові пільги для екологічно відповідальних туристичних компаній, субсидії для розвитку екоінфраструктури).

Розвиток екологічних та сталих практик у сфері рекреаційного туризму є ключовим фактором для збереження природного багатства України та забезпечення довгострокової привабливості туристичних територій. Впровадження екологічних стандартів, обмеження впливу на довкілля та адаптація міжнародного досвіду допоможуть Україні створити сталу туристичну галузь, що відповідатиме світовим трендам і потребам майбутніх поколінь [21, с. 73-75].

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ

У цьому розділі пропонуються основні напрями удосконалення туристичної інфраструктури, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності українського рекреаційного туризму.

Транспортна інфраструктура є ключовим фактором для залучення туристів до рекреаційних зон. В Україні існує проблема із якістю автомобільних доріг, недостатньою кількістю зручних маршрутів громадського транспорту та нерозвиненою логістикою до віддалених туристичних локацій.

Для покращення ситуації необхідно:

Реконструювати та розширити дорожню мережу до основних туристичних центрів (Карпати, Шацькі озера, узбережжя Чорного та Азовського морів).

Створити мережу туристичних автобусних маршрутів між великими містами та природними чи історичними пам'ятками.

Розширити залізничне сполучення між ключовими рекреаційними регіонами та забезпечити сучасні комфортні вагони.

Популяризувати екологічний транспорт (електробуси, велодоріжки, каршеринг у туристичних містах).

Готельно-ресторанна сфера безпосередньо впливає на рівень туристичного сервісу та комфорт відпочиваючих. В Україні існує дисбаланс між елітними готелями та недорогими закладами, а також проблема низької якості сервісу у багатьох туристичних регіонах [5, с. 501-502].

Пропозиції щодо покращення ситуації:

Будівництво та реконструкція готелів середнього класу (3-4 зірки), орієнтованих на середньостатистичного туриста.

Впровадження стандартів екологічного готельного бізнесу (енергоєфективність, утилізація відходів, використання локальних ресурсів).

Розширення мережі кемпінгів, еко-готелів та глемпінгів для популяризації екотуризму.

Розвиток гастрономічного туризму – підтримка місцевих фермерських господарств, створення тематичних ресторанів із національною кухнею.

Туристичні локації потребують сучасної рекреаційної інфраструктури, яка забезпечуватиме активний та комфортний відпочинок.

Основні напрями розвитку:

Будівництво сучасних туристичних комплексів (СПА-курорти, оздоровчі центри, термальні води).

Створення інтерактивних культурних парків – поєднання історичних експозицій із сучасними технологіями (VR/AR, голограми, аудіогіди).

Розвиток активного туризму (підтримка мережі веломаршрутів, мотузкових парків, екостежок, центрів водного та гірськолижного спорту).

Організація міжнародних фестивалів та подієвого туризму – музичні, етнографічні, гастрономічні фестивалі, що сприяють залученню туристів з-за кордону [17, с. 99-100].

Сучасний туризм неможливий без цифрових технологій, які покращують доступність інформації, бронювання послуг та взаємодію між туристами та сервісами.

Пропозиції щодо цифрової трансформації:

Розробка єдиної цифрової туристичної платформи України – інтеграція бронювання готелів, квитків, туристичних маршрутів, карт локацій.

Впровадження мобільних додатків з туристичними маршрутами, онлайн-аудіогідами та інтерактивними картами.

Збільшення кількості безкоштовних Wi-Fi зон у туристичних місцях.

Розвиток cashless-сервісів для зручності розрахунків туристів.

Ключовим фактором розвитку туристичної інфраструктури є якість обслуговування, яка впливає на рівень задоволеності туристів та їхнє бажання повертатися.

Рекомендовані заходи:

Підготовка кваліфікованих кадрів у сфері туризму (курси підвищення кваліфікації, міжнародні стажування).

Запровадження національної системи сертифікації сервісу для готелів, ресторанів та туристичних агентств.

Контроль за дотриманням стандартів безпеки та комфорту (гігієнічні норми, протипожежна безпека, дотримання санітарних вимог).

Удосконалення туристичної інфраструктури є важливим завданням для підвищення привабливості України як туристичного напрямку. Покращення транспортної логістики, модернізація готельного бізнесу, розширення розважальних комплексів, цифровізація сервісів та підвищення якості обслуговування – ключові напрями розвитку. Реалізація цих заходів дозволить Україні не лише покращити власний внутрішній туристичний ринок, а й підвищити конкурентоспроможність на міжнародному рівні.

Розвиток рекреаційного туризму в Україні значною мірою залежить від ефективної державної політики та залучення інвестицій. Успішний міжнародний досвід показує, що активне державне регулювання та фінансова підтримка туристичного сектору сприяє його стабільному розвитку, підвищенню конкурентоспроможності та залученню іноземних і внутрішніх туристів. В Україні, попри значний туристичний потенціал, існують виклики, пов'язані з недостатнім фінансуванням, недосконалою нормативно-правовою базою та відсутністю цілісної стратегії розвитку галузі [8, с. 145-146].

Рекреаційний туризм потребує чітко визначеної державної політики, яка б сприяла його сталому розвитку та інтеграції у світовий туристичний ринок. Основні напрями державного регулювання включають:

Створення єдиної державної стратегії розвитку туризму, яка передбачатиме довгострокові плани розвитку рекреаційних територій, підтримку місцевого бізнесу та інвестиційні стимули.

Формування спеціалізованих державних програм фінансування та підтримки рекреаційних зон, що включають модернізацію інфраструктури, екологічні ініціативи та сприяння збереженню культурної спадщини.

Розвиток законодавчої бази, що регулює рекреаційний туризм, з урахуванням європейських стандартів і вимог сталого розвитку.

Впровадження податкових пільг та спрощених регуляторних процедур для малого та середнього бізнесу, що працює у сфері рекреаційного туризму.

Світовий досвід демонструє, що держави, які інвестують у туризм, отримують значні економічні вигоди через зростання ВВП, збільшення зайнятості населення та розвиток регіонів.

Основні напрями державного фінансування:

Фінансування туристичних інформаційних центрів, які популяризують Україну як туристичний напрямок.

Державні гранти та субсидії для розвитку локальних рекреаційних проєктів (наприклад, екологічних туристичних маршрутів, етнопарків, агротуризму).

Підтримка освітніх ініціатив для підготовки кадрів у сфері туризму.

Можливі механізми залучення:

Проведення інвестиційних форумів та ярмарків для представлення можливостей рекреаційного туризму України міжнародним компаніям.

Запровадження державно-приватного партнерства (ДПП) для спільної реалізації туристичних проєктів (наприклад, розвиток термальних курортів, будівництво туристичних комплексів у Карпатах).

Міжнародні грантові програми та кредити від Європейського Союзу, Світового банку та інших організацій для фінансування екотуризму, відновлення історичних пам'яток, розвитку сталого туризму.

«Bukovel Resort» (Буковель) – успішний приклад приватних інвестицій у туристичну інфраструктуру, який зробив Буковель одним із найпопулярніших гірськолижних курортів у Східній Європі.

Розвиток Чорноморського узбережжя – завдяки інвестиціям у готельний бізнес та туристичні комплекси Одеса та Затока стали популярними місцями для відпочинку.

Термальні курорти Закарпаття – залучення іноземного капіталу сприяло відкриттю сучасних рекреаційних зон із термальними водами.

З метою поліпшення інвестиційної політики в сфері рекреаційного туризму необхідно:

Розробити комплексну програму розвитку рекреаційного туризму до 2030 року із чіткими цілями та планом реалізації.

Спрощення інвестиційних процедур для українських та іноземних компаній, що сприятиме зменшенню бюрократичного навантаження.

Підвищення прозорості фінансування туристичних проєктів через впровадження електронних платформ для моніторингу використання бюджетних коштів.

Розвиток міжнародної співпраці – обмін досвідом із європейськими країнами, залучення експертів для створення ефективних моделей розвитку туризму.

Державна підтримка та інвестиційна політика є ключовими факторами зростання галузі. Необхідно впроваджувати довгострокові стратегії, стимулювати залучення інвестицій, створювати спеціальні економічні зони та реалізовувати державно-приватні партнерства. Успішне реформування державної політики сприятиме зростанню туристичного потоку, розвитку регіонів та підвищенню економічної стабільності країни.

У сучасних умовах підприємства туристичної сфери стикаються з низкою викликів, пов'язаних із глобальною конкуренцією, зміною уподобань туристів та необхідністю впровадження інноваційних підходів, необхідно

зосередитися на грамотних маркетингових стратегіях, формуванні привабливого бренду українського туризму [14, с. 34-35].

Для цього необхідно:

Формування чіткої туристичної айдентики – виділення основних унікальних характеристик (природа Карпат, історичні міста, гастрономічний туризм, термальні курорти).

Використання сучасних цифрових технологій – розробка веб-сайтів, мобільних додатків, інтеграція доповненої реальності (AR) у туристичні маршрути.

Активна промоція через соціальні мережі та блогерів – колаборації з українськими та іноземними інфлюенсерами для популяризації туристичних локацій.

Щоб ефективно конкурувати на міжнародному ринку, необхідно адаптувати пропозиції відповідно цільових груп:

Європейський ринок – акцент на екотуризм, культурні подорожі, гастрономічний та активний відпочинок.

Азіатський ринок – унікальні історичні маршрути, релігійний та медичний туризм.

Внутрішній ринок – сімейний туризм, бюджетні поїздки, агротуризм.

Зростаючий попит на еко- та сталий туризм відкриває нові можливості для українських підприємств. Серед стратегій розвитку:

Використання "зелених" технологій у готельному бізнесі.

Запровадження етнотуризму та екологічних маршрутів (Карпати, Полісся, Біосферні заповідники).

Партнерство з міжнародними організаціями для впровадження сталих практик.

Для виходу на світовий ринок важливо розвивати партнерські відносини з іноземними туристичними компаніями, авіаперевізниками та готельними мережами. Основні напрями співпраці:

Створення спільних туристичних маршрутів з країнами ЄС та Балтії.

Організація міжнародних туристичних форумів в Україні.

Спільне фінансування маркетингових кампаній у Європі, США та Азії.

Взаємодія бізнесу та держави дозволяє створювати масштабні туристичні проекти:

Розширення інфраструктури національних природних парків за підтримки державних та приватних інвесторів.

Будівництво сучасних туристичних комплексів у регіонах із великим потенціалом (Закарпаття, Чорноморське узбережжя).

Підтримка розвитку локального бізнесу через грантові програми та пільгові кредити.

Спільні копродукційні проекти можуть включати:

Розвиток VR/AR туризму – створення віртуальних екскурсій історичними місцями.

Впровадження "розумних" туристичних сервісів (мобільні додатки з доповненою реальністю, інтерактивні карти).

Створення цифрових платформ для бронювання та планування подорожей по Україні.

Для підвищення конкурентоспроможності українського рекреаційного туризму підприємства галузі мають активно впроваджувати сучасні маркетингові стратегії, будувати впізнаваний бренд країни, розширювати міжнародне партнерство та використовувати новітні цифрові технології. Успішна інтеграція в світовий ринок дозволить Україні стати важливим туристичним напрямком, залучаючи як внутрішніх, так і іноземних туристів.

Сучасні технології є ключовим фактором, що визначає успішність туристичних компаній на глобальному ринку. Україна має значний потенціал у використанні технологічних рішень для підвищення конкурентоспроможності галузі та створення інноваційних туристичних продуктів [13, с. 37-39].

Однією з головних технологічних тенденцій у сфері туризму є цифровізація сервісів.

Розвиток онлайн-платформ для бронювання турів, готелів, екскурсій (на кшталт Booking.com, Airbnb, TripAdvisor).

Впровадження чат-ботів та віртуальних помічників для швидкої комунікації з туристами.

Персоналізація послуг на основі аналізу даних про вподобання туристів.

Інтерактивні гіді та мобільні екскурсії

Використання додатків з доповненою реальністю (AR) для інтерактивних екскурсій історичними пам'ятками.

Голосові гіді та мобільні аудіоекскурсії з багатомовною підтримкою.

Гейміфікація туристичних маршрутів через мобільні додатки (квести, інтерактивні завдання).

Створення VR-турів історичними місцями (наприклад, "Київ часів князя Володимира").

Використання AR-екскурсій – накладання віртуальних об'єктів на реальне середовище (наприклад, реконструкція зруйнованих архітектурних пам'яток).

Дистанційний туризм через VR – можливість відвідування локацій без фізичної присутності.

AI-асистенти та персоналізовані пропозиції на основі аналізу поведінки туристів.

Прогнозування попиту та туристичних потоків для ефективного розподілу ресурсів.

Розпізнавання мови та переклад у режимі реального часу для спрощення комунікації з іноземними туристами.

Інтернет речей (IoT) у готельному бізнесі – використання автоматизованих систем контролю клімату, освітлення, безпеки.

Електронні квитки та безконтактні платежі для швидкого доступу до туристичних об'єктів.

Використання Big Data для моніторингу екологічного впливу туризму.

Інтеграція електротранспорту та екологічно чистих маршрутів.

Запровадження еко-додатків для оцінки викидів вуглецю під час подорожей та вибору сталих туристичних маршрутів.

ВИСНОВКИ

Проведений глибокий аналіз теоретичних засад рекреаційного туризму дозволив уточнити його сутність як цілеспрямованої діяльності, пов'язаної з використанням вільного часу для відновлення фізичних та психологічних сил людини, отримання задоволення та зміцнення здоров'я в умовах природного та соціокультурного середовища. Досліджено основні види рекреаційного туризму, такі як оздоровчий, спортивний, екологічний, сільський, пляжний та інші, виявлено їхні характерні особливості та роль у задоволенні різноманітних потреб сучасних туристів. Теоретичне осмислення сутності та класифікації рекреаційного туризму стало фундаментом для подальшого аналізу його розвитку в українському контексті.

Детальне дослідження сучасного стану та виявлення основних тенденцій розвитку різних видів рекреаційного туризму в Україні показало динаміку зростання популярності екологічного та сільського туризму, що відображає світову тенденцію до пошуку автентичних та природних вражень. Зростає інтерес до активних видів відпочинку, таких як гірський туризм, водні види спорту та пригодницький туризм. Оздоровчий туризм залишається важливим сегментом, проте потребує модернізації та впровадження новітніх технологій. Аналіз ключових факторів, що впливають на розвиток рекреаційного туризму в Україні, виявив значну роль природно-ресурсного потенціалу країни, проте також вказав на необхідність покращення інфраструктури, підвищення рівня сервісу та активізації маркетингових зусиль для повноцінного використання наявних можливостей.

Визначення основних проблем та перспектив подальшого розвитку рекреаційного туризму в Україні виявило низку ключових викликів, серед яких недостатній рівень інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури, нерівномірний розподіл туристичних потоків між регіонами, сезонність попиту та недостатня конкурентоздатність вітчизняної туристичної пропозиції

на міжнародному ринку. Водночас, було визначено значні перспективи, пов'язані з унікальним природним та культурним потенціалом України, зростаючим інтересом до внутрішнього туризму, а також можливостями для розвитку нових видів рекреаційного туризму. На основі проведеного аналізу розроблено практичні рекомендації щодо стимулювання розвитку рекреаційного туризму в Україні, які включають необхідність державної підтримки інвестиційних проектів, спрямованих на розвиток інфраструктури, диверсифікацію туристичної пропозиції, активізацію промоційної діяльності, підвищення якості туристичних послуг та впровадження принципів сталого розвитку. Реалізація цих рекомендацій сприятиме підвищенню конкурентоздатності рекреаційного туризму в Україні, залученню більшої кількості туристів та збільшенню його внеску в економічний розвиток країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агафонова Л.Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: Ціноутворення, конкуренція, державне регулювання: Навчальний посібник. Київ. Знання України, 2002. 358 с.
2. Балашова Р.І. Організація діяльності туристичного підприємства. Київ. Центр учбової літератури, 2012. 182 с.
3. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навчальний. Київ. Альтерпрес, 2011. 462 с.
4. Билим О. С. Розширення послуг лікувально-оздоровчого туризму в Україні. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2017. № 4. С. 62-71.
5. Бобровський, А. Л. Екологічний менеджмент: підручник. Київ. Академія, 2009. 585 с.
6. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник; Харків. Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, 2013. 202 с.
7. Вишнеvsька О. О. Туристичне країнознавство: підручник. Харків. ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 594 с.
8. Гаврилюк С.П. Конкурентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу: навч. посіб. Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2006. 180 с.
9. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: навч. посіб. Київ. ЦУЛ, 2007. 224 с.
10. Єпик Л.І., Набієва Д.В. Сучасні напрямки рекреаційного туризму в Україні. Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі. Тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції 5 листопада 2024 р. Харків. С.335
11. Кушнірук Ю. С. Рекреалогія: навч. посіб. Рівне. НУВГП. 2015. 148 с.
12. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. Посіб. Київ. Знання, 2008. 343 с.

13. Мошняга Е.В. Основні тенденції розвитку туризму в сучасному світі: навч посіб. Київ. Знання, 2020. 132 с.
14. Огієнко А. В. Теоретичні засади дослідження туристично-рекреаційного потенціалу. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. 1(1). С. 31-37.
15. Огієнко А. В. Видові ознаки класифікації туризму: регіональний аспект. *Modern economics*. 2020. № 20. С. 167-174.
16. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
17. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Харків. Бурун Книга, 2009. 288 с.
18. Рекреаційна географія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запоріжжя. ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2010. 92 с.
19. Романова А. П'ять порад, як рятувати український туризм під час пандемії. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/koronavirus-i-turizm-yak-ukrajini-vryatuvati-industriyuostanni-novini-50075544.html>
20. Романова А. Туризм після карантину: як пандемія вплинула на галузь і змінила її. URL: <https://dyvys.info/2020/05/14/turyzm-pislya-karantynu-yak-pandemiya-vplynula-nagaluz-i-zminyla-yiyi/>
21. Семенов В. Ф. Макроекономічний контекст ефективного управління персоналом підприємств курортно-рекреаційної сфери. Одеса. ФОП Бондаренко М.О., 2019. 258 с.
22. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу. Ніжин. Вид-во Ніжин. держ. ун-ту ім. Миколи Гоголя, 2010. 336 с.
23. Терещенко В.І. Сучасні оздоровчі технології: фітнес, рекреація, туризм: навч. посіб. Київ. Міленіум, 2018. 178 с.
24. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. Київ. Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2009. 463 с.

25. Туризм після карантину: як пандемія вплинула на галузь і змінила її. URL: <https://dyvys.info/2020/05/14/turyzm-pislya-karantynu-yakpandemiya-vplynula-na-galuz-i-zminyla-yiyi/>.

26. Туристичні кластери: монографія авторів кафедри туризму та рекреації за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 184 с.

27. Шаруненко, Ю. Рекреаційний туризм: навч. посіб. Київ. Кондор, 2005. 228 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Апробація результатів дослідження

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації
Державний біотехнологічний університет,
Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю
Харківська торгово-промислова палата
Краківський економічний університет (Польща)
Резекненська академія технологій (Латвія)
Варшавський університет наук про життя (Польща)
Азербайджанський університет кооперації (Азербайджан)
Стамбульський університет Айдин (Туреччина)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Сумський національний аграрний університет
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний
університет»
Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ,
ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ТА ТОРГІВЛІ**

**Тези доповідей
III Міжнародної науково-практичної конференції**

5 листопада 2024 р.

Харків

Продовження додатку 1

УДК [338.4+339](082)

A 43

Організаційний комітет:

Голова оргкомітету: *Михайлов В.М.*, д.т.н., проф.

Заступники голови: *Пенкіна Н.М.*, к.т.н., доц.; *Одарченко Д.М.*, д.т.н., проф.; *Савицька Н.Л.*, д.е.н., проф.; *Омельченко Г.Ю.*, к.е.н., доц.

Члени оргкомітету: *Сорокіна С.В.*, к.т.н., доц.; *Пахуча Е.В.*, к.е.н., доц.; *Хлопоніна-Гнатенко О.І.*, к.е.н., доц.; *Худавердієва В.А.*, к.е.н., доц.; *Полупан В.В.*, к.т.н., доц.; *Татар Л.В.*, к.т.н., доц.; *Карбієвича Т.В.*, к.т.н., доц.

Міжнародний науковий комітет: *Jan W. Wiktor*, Prof. Dr. Hab.; *Agata Malak-Rawlikowska*, Prof. Dr. Hab.; *Iluta Arbidane*, Dr. Oec.; *Esma Tezcan*, Assist. Prof. Dr.; *Насібов Афіг Джаванширогли*, PhD of Economic, Assoc. Prof.; *Anzor Devadze*, Cand. of Economic Sciences, Prof.; *Діана Райко*, д-р екон. наук, проф.; *Маргарита Лищенко*, д-р екон. наук, проф.; *Наталія Габчак*, канд. геогр. наук, доц.; *Інна Шурдук*, канд. техн. наук.

Конференцію включено до Переліку міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій здобувачів вищої освіти і молодих учених у 2024 році згідно з листом ІМЗО МОН України від 04.01.2024 № 21/08-7 «Про Перелік міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій здобувачів вищої освіти і молодих учених у 2024 році».

A43 **Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі** [Електронний ресурс]: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 5 листопада 2024 р. / Державний біотехнологічний ун-т. – Електронні текстові дані. – Харків, 2024. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.

Збірник містить тези доповідей, у яких розглянуто проблеми методології та практики маркетингу та менеджменту підприємницької діяльності, індустрії туризму та готельно-ресторанного бізнесу, перспективи застосування сучасних інформаційних систем управління підприємствами і напрями вдосконалення експертних механізмів збалансованого розвитку України в умовах глобалізаційних викликів інформаційної економіки.

УДК [338.4+339](082)

Видається в авторській редакції

© Державний біотехнологічний університет, 2024

Продовження додатку 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації
Державний біотехнологічний університет,
Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю
Харківська торгово-промислова палата
Краківський економічний університет (Польща)
Резекненська академія технологій (Латвія)
Варшавський університет наук про життя (Польща)
Азербайджанський університет кооперації (Азербайджан)
Стамбульський університет Айдин (Туреччина)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Сумський національний аграрний університет
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний
університет»
Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ТА ТОРГІВЛІ

**Тези доповідей
III Міжнародної науково-практичної конференції**

5 листопада 2024 р.

Харків
ДБТУ
2024

Продовження додатку 1

Акмен В.О., Сорокіна С.В., Пенкіна Н.М. Дослідження нових тенденцій розвитку туристичних напрямків	310
Андренко І.Б. Концепція Connected Room	312
Андренко І.Б., Ясинська А.О. Інтеграція послуг астролога в готельний бізнес	314
Белєвцова А.О., Омельченко Г.Ю. Виклики та перспективи оздоровчого туризму в Україні	316
Бондаренко Т., Мерчанський В.В. Фактори невизначеності на туристичному ринку	318
Бочан І.О. Місце і роль туристичних послуг у системі економічного розвитку країни	320
Гонга О.І. Європейські практики індустрії MICE: досвід для України	322
Грібінник А.В. Вплив глобалізації та євроінтеграції на вітчизняну туристичну галузь	324
Древаль Д., Мерчанський В.В. Інноваційні технології маркетингу в туризмі	326
Єпик Л.І., Козирь К.А. Аналіз культурно-мистецьких фестивалів Сумської області	328
Єпик Л.І., Авершина Д.С. Сучасні тенденції та тренди в туристичній діяльності	329
Єпик Л.І., Войтенко І.О. Культурно-пізнавальний туризм: сучасний стан і перспективи	331
Єпик Л.І., Петренко Н.М. Історичне краєзнавство в туристичній діяльності	333
Єпик Л.І., Набієва Д.В. Сучасні напрямки рекреаційного туризму в Україні	335
Єпик Л.І., Скрипка А.В. Регіональний етногастрономічний туризм України	337
Животенко В.О., Богдан Я.С. Основні аспекти реалізації соціально-економічної політики в туристичній сфері	338
Каленська Г.О., Омельченко Г.Ю. Патріотичний туризм: чому українці обирають подорожі місцями історії та героїзму	340
Коваленко О.В. Розвиток інноваційних технологій у туристській діяльності	343
Куценко М.С. Цифровізація в розвитку туризму	345
Ликов В., Мерчанський В.В. Спеціальні стратегії розвитку туризму	347
Ловкайтес В.С. Нові можливості стратегічного менеджменту в туризмі в контексті цифрової трансформації	349

Продовження додатку 1

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Єпик Л.І., канд. іст. наук, доц.
Набієва Д.В., здобувач вищої освіти
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна

Рекреаційний туризм в Україні є важливим сегментом туристичної індустрії, що має величезний потенціал завдяки природним ресурсам, культурній спадщині та різноманітності кліматичних умов. Сьогодні Україна пропонує різноманітні напрямки для рекреаційного туризму, що включають активний відпочинок, оздоровлення, екологічний та культурний туризм [4].

Екологічний туризм в Україні активно розвивається, зокрема в природних заповідниках, національних парках і регіональних природних резервуарах. Такі місця, як Національний природний парк "Синевир", Карпатський національний парк та Національний природний парк "Гомільшанські ліси" стають популярними для туристів, які прагнуть насолодитися природою, дізнатися про флору і фауну регіону та брати участь у екскурсіях. Екологічний туризм пропонує активні види відпочинку, такі як піші походи, велоподорожі та спостереження за птахами [2].

Оздоровчий туризм в Україні традиційно популярний, особливо в курортних зонах, відомих своїми лікувальними водами та грязями. Місця, як Трускавець, Моршин та Східниця, пропонують туристам широкий спектр оздоровчих процедур, зокрема лікування різних захворювань, санаторно-курортне лікування та wellness-програми. Сучасні курорти також включають SPA-послуги, що залучають тих, хто прагне відпочити та покращити своє здоров'я [5].

Сегмент активного туризму в Україні включає різноманітні види діяльності, такі як гірський туризм, водні види спорту, лижний та велосипедний туризм. Карпати та Крим є найбільш популярними напрямками для активного відпочинку, де туристи можуть займатися альпінізмом, рафтингом, парапланеризмом, катанням на лижах і сноуборді. Зокрема, Буковель став одним із найбільших і найсучасніших гірськолижних курортів в Україні [1].

Сільський туризм стає дедалі популярнішим, оскільки туристи прагнуть втекти від міської метушні та зануритися в сільське життя. Українські села пропонують можливості для відпочинку в екологічних господарствах, де туристи можуть дізнатися про традиційні ремесла,

Продовження додатку 1

сільське господарство та кулінарні традиції. Такі регіони, як Закарпаття, Гуцульщина та Поділля, пропонують автентичні враження, які дозволяють насолодитися природою та культурою.

Спа-туризм є ще одним сучасним напрямом рекреаційного туризму в Україні. Розкішні спа-центри з різноманітними процедурами, такими як масажі, ароматерапія та бальнеологічні процедури, приваблюють туристів, які прагнуть покращити своє фізичне та психічне здоров'я. Місця, як курорт "Трускавець", пропонують унікальні послуги, які поєднують відпочинок з оздоровленням [3].

Сучасні напрями рекреаційного туризму в Україні пропонують безліч можливостей для відпочинку та оздоровлення. Завдяки своїм природним ресурсам, культурній спадщині та інфраструктурі, країна здатна задовольнити різноманітні запити туристів, від активного відпочинку до спа-процедур. Розвиток рекреаційного туризму в Україні має великий потенціал і може сприяти не лише економічному зростанню, але й популяризації української культури на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Бейдик О.О., Новикова В.І. Перспективи розвитку регіональної рекреації та туризму на період до 2010 р. Туристично-краєзнавчі дослідження. К.: Інститут туризму Федерації профспілок України, 2004. Вип. 5. С. 167-178.
2. Бобираєва О.В. Рекреація в системі розширеного суспільного відтворення. *Вісник Київського Національного університету ім. Т.Г. Шевченка*. 2002. Вип. 55. С. 100-108.
3. Жученко В. Розвиток туристсько-рекреаційної діяльності на Україні: передумови та перспективи. *Регіональні перспективи*. 2001. № 1(14). С. 34-38.
4. Новикова В.І. Рекреаційні ресурси: місце в рекреаційній споживчій діяльності, класифікація, проблеми паспортизації та реєстрації. *Туристично-краєзнавчі дослідження: збірник наукових статей*. К.: Інститут туризму ФПУ, 2007. Вип. 7. С. 130-136.
5. Уварова Г. Рекреаційно-туристичний потенціал України. *Географія та основи економіки в школі*. 2008. № 2. С. 29.

Апробація результатів дослідження

Додаток 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

науково-практичної конференції
викладачів, аспірантів та студентів
Сумського НАУ

(14-18 квітня 2025 р.)

Продовження додатку 2

УДК 631.4(477.52-25(06)

Рекомендовано до друку науково-координаційною радою Сумського національного аграрного університету (протокол № 9 від 17.04.2025 р.)

Редакційна колегія:

Данько Ю.І., д.е.н., професор
Ярошук Р.А., к.с.-г.н., доцент
Бричко А.М., к.е.н., доцент
Думанчук М.Ю., к.т.н., доцент
Кисельов О.Б., к.с.-г.н., доцент
Масик І.М., к.с.-г.н., доцент
Михайліченко М.А., к.і.н., доцент
Срібняк Н.М., к.т.н., доцент
Степанова Т.М., к.т.н., доцент
Шкромада О.І., д.вет.н., професор

М 34 Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (14-18 квітня 2025 р.). – Суми, 2025. – 467 с.

У збірку увійшли тези доповідей науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського національного аграрного університету.
Для викладачів, студентів, аспірантів інших навчальних закладів.

Відповідальність за точність наведених фактів, цитат та ін. лягає на авторів опублікованих матеріалів. Передрук матеріалів з дозволу редакції.
Друкується в авторській редакції

© Сумський національний
аграрний університет, 2025

Продовження додатку 2

Матеріали НПК викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (14-18 квітня 2025 р.) 457

Прокопенко Р. А. ВПЛИВ ГУСТОТИ СІБЕИ НА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ЯРОЇ В УМОВАХ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	101
Сивак Я. П. ВПЛИВ МІКРОДОБРИВА ТА РЕГУЛЯТОРА РОСТУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТЮТЮНУ	102
Цеділін А. В., Шайденко П. В. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ ТА КОМПЛЕКСНОГО МІКРОДОБРИВА НА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЗЕРНА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	103
Авершина Д. С. СУЧАСНІ ТУРИСТИЧНІ ТРЕНДИ	104
Алейнова П. Д. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ БОЛГАРІЇ ТА РУМУНІЇ	105
Беримець О. С. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	106
Будьонний В. Ю. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ ..	107
Борт М. Г. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СЛОВІДСЬКОЇ УКРАЇНИ	108
Ващенко В. Р. НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА У ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ	109
Віленський В. О. УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА СПІВПРАЦЯ У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ	110
Войтенко І. О. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	111
Гетьман Х. С. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ НІМЕЧЧИНИ ТА ІТАЛІЇ	112
Дрозденко А. В. МОДЕРНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПОЛЬЩІ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ ЗМІЦНЕННЯ ЇЇ ПОЗИЦІЙ НА СВІТОВОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ	113
Іщенко Ю. Ю. ВІДНОВЛЮВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ	114
Кожушко А. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА ШВЕЙЦАРІЇ	115
Коваленко В. І. СТАЛІСТЬ ДОВКІЛЛЯ ЯК СУЧАСНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ ТРЕНД	116
Лагуткін М. В. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ НІДЕРЛАНДІВ ТА ЧЕХІЇ	117
Лесик Л. О. ІНТЕРАКТИВНІ МУЗЕЙНІ ЕКСПОЗИЦІЇ ЯК СУЧАСНИЙ ТРЕНД	118
Лесик Л. О. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	119
Лесик Л. О. ЯПОНСЬКИЙ ПІДХІД РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	120
Марченко Є. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПОСЛУГ В СИСТЕМІ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ ...	121
Набієва Д. В. РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ: СТАН І ПРОБЛЕМИ	122
Оксененко Є. О. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ	123
Пташніченко С. О. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РИМУ	124
Рахматіл М. О. ГІРСЬКИЙ ТУРИЗМ В КАРПАТАХ	125
Река В. О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КІННОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ У ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС	126
Ростока В. С. ПРИГОДНИЦЬКИЙ ТУРИЗМ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ	127
Сердюк Є. І. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	128
Слинько Р. М. ФЕШН-ТУРИЗМ В УКРАЇНІ	129
Стасюк І. О. АНАЛІЗ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ	130
Таран Д. Ю. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВОЄННОГО ТУРИЗМУ	131
Ткаченко Ж. В. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ РЕКЛАМИ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	132
Шейкіна П. ІТАЛІЯ. ОСОБЛИВОСТІ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	133
Шейкіна П. С. РЕКЛАМА ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	134
Шкурко К. С. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	135
Мордань А. О. АНАЛІЗ ВИДОВОГО ТА СОРТОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ РОДУ SYRINGA L В САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ	136
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ	
Рубцов І.О. ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ	138
Рубцов І.О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКО-КОРИСНИХ ОЗНАК СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ НА СУМЩИНІ	139
Рубцов І.О. ФОРМУВАННЯ БАЖАНОГО ТИПУ ХУДОБИ СИМЕНТАЛЬКОЇ ПОРОДИ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ	140
Кроковий І., Кучеренко А. ВПЛИВ ОСНОВНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА НА ЙОГО ЯКІСТЬ	141
Гончар В'ячеслав СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА	142
Бельченко А.С. МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ В УМОВАХ ТОВ "КОМИШУВАТСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМПЛЕКС"	143
Сльщина С.В. РОЛЬ ІЗРАЇЛЬСЬКИХ КІНОЛОГІЧНИХ КЛУБІВ У РОЗВИТКУ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	144

Продовження додатку 2

РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ: СТАН І ПРОБЛЕМИ

Набієва Д. В., студ. 5 курсу ФАТП
 Науковий керівник: доцент Л. І. Єлик
 Сумський НАУ

Рекреаційний туризм є одним із провідних напрямів туристичної галузі, що має особливе значення як для фізичного та психологічного відновлення населення, так і для соціально-економічного розвитку регіонів. В умовах зростання темпів життя, інформаційних та стресових навантажень, а також наслідків збройного конфлікту на території України попит на рекреаційний туризм поступово зростає. Він включає подорожі з метою відпочинку, оздоровлення, релаксації, активного проведення часу в природному середовищі та ознайомлення з культурними й природними ресурсами території.

На сучасному етапі розвитку рекреаційного туризму в Україні спостерігається ряд позитивних тенденцій. По-перше, відзначається зростання внутрішнього туристичного потоку, оскільки безпекова ситуація обмежує можливості виїзду за кордон, а українці все більше звертають увагу на природно-рекреаційні ресурси власної держави. По-друге, розширюється спектр туристичних продуктів — від традиційного відпочинку на морському узбережжі до активних форм туризму: гірських походів, веломандрівок, кемпінгу, екотуризму. Важливою особливістю сучасного стану рекреаційного туризму є посилення уваги до концепції сталого розвитку, яка передбачає відповідальне використання природних ресурсів, збереження ландшафтного та біорізноманітного середовища, підтримку місцевих громад.

Україна має потужний природно-рекреаційний потенціал. Карпати, узбережжя Чорного та Азовського морів, численні річки, ліси, озера, природні парки та заповідники створюють сприятливі умови для розвитку рекреаційного туризму. Однак, попри наявність ресурсів, функціонування цього виду туризму супроводжується низкою проблем.

Серед основних проблем рекреаційного туризму в Україні слід відзначити недостатню розвиненість інфраструктури. У багатьох регіонах спостерігається нестача якісного дорожнього покриття, рекреаційних комплексів, кемпінгів, інформаційних центрів, закладів харчування та проживання. Бракує спеціально облаштованих зон для відпочинку, вело- та пішохідних маршрутів, а також обладнаних місць для екологічного туризму.

Важливою проблемою є низький рівень маркетингового просування рекреаційних можливостей регіонів. Більшість об'єктів рекреаційного туризму не мають належного інформаційного супроводу, бракує системного брендингу, сучасних сайтів, мобільних застосунків, що обмежує їхню популярність серед внутрішніх та іноземних туристів.

Окремою проблемою є екологічне навантаження на рекреаційні території. Нераціональна експлуатація природних ресурсів, відсутність ефективної системи поводження з відходами, порушення режимів охорони природно-заповідних територій призводять до деградації ландшафтів та зменшення рекреаційного потенціалу.

В умовах збройного конфлікту та воєнного стану рекреаційний туризм в Україні зіткнувся з додатковими викликами. Значна частина рекреаційних територій перебуває у зоні бойових дій або під тимчасовою окупацією, що унеможливує їх використання для туристичних цілей. Зниження купівельної спроможності населення, проблеми безпеки, руйнування інфраструктури також негативно впливають на стан галузі.

Незважаючи на зазначені проблеми, рекреаційний туризм в Україні має значний потенціал для подальшого розвитку. Для цього необхідно впроваджувати комплексні заходи, спрямовані на модернізацію інфраструктури, підвищення якості туристичних послуг, створення умов для безпечного та комфортного відпочинку. Важливо активізувати державну підтримку, сприяти залученню інвестицій, стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу у сфері рекреаційного туризму.

Перспективним є розвиток інноваційних туристичних продуктів, орієнтованих на сучасні потреби туристів: організація тематичних маршрутів, поєднання рекреаційного відпочинку з культурно-пізнавальними заходами, впровадження еко- та велотуризму, створення мережі кемпінгів та глемпінгів.

Важливим напрямом є просування рекреаційного туризму на внутрішньому та міжнародному ринках шляхом реалізації ефективних маркетингових стратегій, участі у туристичних виставках, розвитку цифрових платформ для бронювання та інформаційного супроводу туристів.

Таким чином, рекреаційний туризм в Україні знаходиться на етапі трансформації та адаптації до сучасних умов. Подолання існуючих проблем та реалізація потенціалу галузі сприятимуть відновленню економіки регіонів, підвищенню якості життя населення та формуванню позитивного іміджу України як привабливої туристичної дестинації.

Декларація академічної доброчесності

Я, Набієва Діана Віталіївна, студентка групи ЗТУР 2001-1 Сумського національного аграрного університету зобов'язуюсь дотримуватися принципів академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційної роботи. Я поінформований, що у разі порушення мною академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційної роботи повинен буду нести академічну та/або інші види відповідальності і до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин, в тому числі, кваліфікаційна робота може бути анульована з наступним відрахуванням із університету.

Також усвідомлюю, що до мене у майбутньому може бути застосована процедура позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації, якщо свідомо вчинене порушення академічної доброчесності не буде виявлено підчас перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових запозичень відповідно до встановленої в університеті процедури з використанням ліцензованих програмних продуктів.

_____ р.
